Posudek oponentky diplomové práce

Autor: Štěpán Kraml
Název práce: Vzrůstající vliv Číny na státy Latinské Ameriky

74 stran + přílohy

Charakter tématu a vymezení práce

Autor Š. Kraml si pro svou práci zvolil relevantní, i když nepříliš inovativní, téma nárůstu čínské moci v latinskoamerickém prostoru. Bezpochyby je nutné zabývat se zájmem světových mocností (a zejména Číny) v Latinské Americe, každopádně takové analýzy vyžadují precizní metodologické i teoretické zázemí. Autor deklaruje, že jeho cílem je „zjistit, jak a jestli působení Čínské lidové republiky v Latinské Americe ohrožuje, případně nahrazuje, pozici USA jako hegemona." (s. 8) Na s. 12 pak Š. Kraml představuje svou výzkumnou otázku tážící se, zda: "Činí Čína v Latinské Americe takové kroky, aby zde upevnila svou moc a mohla dominantně ovlivňovat dění v tomto regionu?". Celkové vymezení, a zejména praktické pojetí daného tématu, považuji za neukotvené a velmi široké, k čemuž se vyjadřuji i v následujících odstavcích.

Metodologické zakotvení a práce se zdroji

Metodologická část, která tvoří velmi stručnou součást úvodu, nepatří mezi zdařilé pasáže textu a místy je obtížně srozumitelná („Výzkumný případ je vždy analyzován právě jeden a vstupní data mají orientaci na případ a jeho kontexty", s. 12). Dále Š. Kraml konstatuje, že pro svou práci použije varianty "vysvětlení případu pomocí existující teorie", kdy se na základě výzkumné otázky práce pokusí aplikovat teorii přesunu moci. Dále autor zmiňuje *process tracing*, detailně jej však v kontextu tématu nerozebírá, zůstává pouze v obecné rovině. Z hlediska indikátorů a jejich operacionalizace se Š. Kraml odkazuje na první přílohu, tam ale žádná operacionalizace není. Metodologicky tak práce zůstává neukotvena.

Š. Kraml čerpá z přiměřeného množství zdrojů, zejména cizojazyčných, není mi však jasné, co v seznamu zdrojů znamená „Státní a nezávislé organizace". Citační norma nerespektuje katederní zvyklosti, nicméně pokud by ji autor držel konzistentně, nebyl by v tom problém. Nicméně tak to není, norma je na mnoha místech rozkolísaná. Poznámkový aparát v textu není vůbec využíván.

Struktura práce

Práce je členěna do osmi hlavních kapitol, přičemž úvod, závěr, zdroje a další přílohy by neměly být číslovány. Úvod práce se autorovi příliš nepovedl a jeho nezdařilost se pak propisuje i do dalších částí práce. Po jeho přečtení jsem bohužel měla více otázek než odpovědí na to, co a jak bude práce analyzovat.

V úvodu některé náležitosti odborného textu zcela absentují jako například „stav poznání" daného tématu v odborné literatuře. Jiné části vyvolávají nejasnosti jako např. časové vymezení, v jehož rámci autor konstatuje: „Vzhledem k výzkumné otázce je časové ohraničení vztaženo na současnost až blízkou budoucnost... Jedná se konkrétně o časovou periodu 2000 až 2030." Jak autor chce zkoumat následujících osm let?

Nakonec se v úvodu nalézá i řada dalších nepřesností či nedotaženostní. Pokud autor popisuje vztahy mezi Nikaraguou a Čínou, je třeba mít opravdu aktuální informace

ohledně stavu před mnoha lety plánovaného průplavu (s. 9). Proč Š. Kraml označuje Brazílii jako velmoc „druhé kategorie", resp. co to znamená? Velkým otazníkem je také výběr zemí, potažmo zdůvodnění jejich výběru. Autor zde popisuje velikost a dle mého názoru další nahodilé charakteristiky, které však nevytvářejí jakýkoli propracovaný ospravedlňující rámec výběru (v závěru autor zmiňuje reprezentativnost výběru). Určitě není správné uvádět, že v Monroeově doktríně „USA zakazují" zasahovat Evropanům v Latinské Americe. To není přesná citace ani interpretace. Úvod ve výsledku působí, namísto jednoznačného vodítka pro text, jako leporelo, které tu popisuje OAS, jindy náklady na armádu či HDP.

Druhá část textu pojednává o teoretickém základu, kterým je teorie přesunutí moci, jenž je prezentován jako strukturální a dynamický přístup. Samotné představení teoretického konceptu včetně globálního historického kontextu je víceméně odpovídající, byť i v této části lze nalézt určitá schematická a ukvapená tvrzení, která autor podrobněji nedokládá.

Následující kapitola se věnuje tématu Latinské Ameriky jako příležitosti pro Čínu. Na řádcích této části se dozvídáme obecné informace k problematice urbanizace, vývozu a dovozu apod., včetně ne vždy dobře čitelných tabulek. Š. Kraml se zde nezabývá pouze vybranými zeměmi ve vztahu k Čně, ale Latinskou Amerikou jako celkem, čímž přispívá k širokému rozkročení práce a v důsledku i zastření toho, co chce svým textem sdělit. Následující část je historickým exkurzem do vztahů Latinské Ameriky s USA, načež navazuje obdobná kapitola popisující vztahy Latinské Ameriky s Čínou. Obě tyto části, i vzhledem k jejich rozsahu a rozsahu celé práce, nutně zůstávají v rovině obecné deskripce.

V následujících pasážích se autor věnuje, opět spíše popisu než analýze jednotlivých případových studií zvolených států, přičemž dané kapitoly mají shodnou strukturu. Š. Kraml se nejprve zaobírá obchodní výměnou, investicemi a poté vojenskou spoluprací. Nenašla jsem nikde explicitní zdůvodnění výběru právě těchto sledovaných „oblastí" zájmu. Například vztahy s Brazílií jsou probrány v rozsahu pěti stran, Venezuely v rozsahu čtyř stran, Paraguay jeden a půl strany apod., z čehož je zřejmé, že analytické a argumentační ambice nemohou být uplatněny. Práce je posléze završena kapitolou věnující se „aplikací teorie přesunutí moci a hegemonie na současný stav". V závěru autor konstatuje ve snaze zodpovědět svou výzkumnou otázku, že „Čína v Latinské Americe činí takové kroky, aby zde upevnila svou moc a mohla ovlivňovat dění v tomto regionu, ale pouze v oblasti ekonomické. Nejsou náznaky, že by Čína měla cíle politické...". Domnívám se, že minimálně k druhé části tvrzení by musela být analýza mnohem podrobnější a zejména jinak vystavěná.

Formální stránka

Z hlediska stylistického je práce na solidní úrovni. Každopádně zde najdeme některé formální chyby, kterým se autor mohl vyvarovat, zejména typografické či interpunkční (s. 9, s. 10., s. 20 atd.).

Závěrem

Autor si pro svou práci zvolil důležité téma, které však z konceptuálně neuchopil šťastně. Na druhou stranu je třeba uvést, že Š. Kraml ve své práci prokázal solidní orientaci v daném tématu a prokázal základní schopnost práce se zdroji. Na základě tohoto práci ještě doporučuji k obhajobě, i když s řadou závažných výhrad.

V Hradci Králové dne 24. 5. 2022

Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.